

Mogan Gölü Çevresinin Planlama Süreci

*

Meltem Yılmaz¹

ORCID: 0000-0001-7117-6300

Öz

İklimsel öğelerin yanı sıra yerkürenin yapısını oluşturan dağlar, denizler, ormanlar ve göller doğal çevrenin cansız öğeleri olarak bilinir. Yerküredeki insanlar, bitki örtüsü, hayvan toplulukları ve mikro organizmalar ise çevrenin canlı öğeleridir. Mogan Gölü de cansız bir doğal varlık olarak, canlıların doğal ortamda yaşamalarını ve ekolojik dengenin sürekliliğini sağlamaktadır. Kıyısı boyunca rekreatif etkinliklerin yoğun olarak yer aldığı Mogan Gölü'nün çevresindeki yapılaşma 1920 yılından başlamış ve artarak günümüze kadar gelmiştir. Aynı zamanda, gölün konumlandığı Gölbaşı ilçesi de 1950li yıllardan itibaren giderek artan bir göç ve hızlı nüfus artışına maruz kalmıştır. İlçedeki planlama çalışmaları ise çeşitli dönemlerde yapılmış fakat uygulanamamıştır. Buradaki plansız yapılaşma, Gölbaşı ve çevresinin Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilene kadar devam etmiştir. Birbirine yakın ve aynı bölge içinde konumlanmasına rağmen, eski planlarda birbirinden ayrı değerlendirilen Eymir ve Mogan Gölleri, ilk defa Özel Çevre Koruma Kurumu'nun hazırladığı Çevre Planında bir arada gösterilip ele alınmıştır. Dolayısıyla, bu makalede Ankara'nın önemli doğal kaynaklarından biri olan Mogan Gölü ve çevresinin planlama süreci ele alınmış, böylece aynı havzada bulunan Mogan ve Eymir Göllerinin korunması amacı ile yapılacak olan planlama çalışmalarına bir veri oluşturulması sağlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mogan Gölü, doğal çevre, koruma planı, Ankara.

¹ Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, E-mail:meltemy@hacettepe.edu.tr

Planning Process of Mogan Lake Environment

*

Meltem Yılmaz²

ORCID: 0000-0001-7117-6300

Abstract

Climatic items are the inanimate elements of the natural environment, together with the mountains, seas, forests, and lakes that are the structure of the earth. Besides, humans, vegetation, animal communities, and micro-organisms are accepted as the living elements of the environment. As an inanimate natural entity in Ankara, Mogan Lake also provides living people to relax by being in its natural environment and ensures the continuity of the ecological balance. The building construction around Mogan Lake has increased and intensified since 1920. Afterward, Gölbaşı District has faced a rapidly increasing immigration and population since the 1950s. Hence, the unplanned construction continued until the declaration of Gölbaşı and its surroundings as a Special Environmental Protection Area. The lakes of Mogan and Eymir were discussed together, for the first time, in the Environmental Plan prepared by the Special Environmental Protection Agency, although they were assessed separately in the previous plans. Therefore, in this article, the planning process of Mogan Lake and its surroundings, where construction is increasingly intensified, has been discussed, while trying to provide data for the planning studies to be carried out with the aim of protecting Mogan and Eymir Lakes in the same basin.

Keywords: *Mogan Lake, natural environment, conservation plan, Ankara.*

² Prof. Dr., Hacettepe University, Faculty of Architecture, E-mail:meltemy@hacettepe.edu.tr

Giriş

Bu yazının başlığı “Mogan Gölü Çevresinin Planlama Süreci”, danışmanım olan Sayın Prof. Dr. Ruşen Keleş Hocamın tez konumu belirlemeye çalışırken yönlendirmesi ile oluşan Doktora tezim ile bağlantılıdır. Doktora tezi akademik çalışanlar için büyük önem taşımaktadır. Uzun bir araştırma sonucunda elde edilen tez, akademik sürecin belirleyicisidir. Aynı zamanda bu süreci araştırmacı ile paylaşan tez danışmanının rolü de yadsınamaz.

Mogan Gölü, Ankara ve Dünya için önemli bir doğal kaynaktır ve giderek artan kentleşme baskısı altında kirlenmeye maruz kalmaktadır. Bütün dünya 20. yüzyılın ikinci yarısında, kentsel nüfusun hiç beklenmeyen bir şekilde büyümesine tanık olmuştur. En çok üçüncü dünya ülkelerinin kentsel büyümelerinde ve gelişimlerinde görülen bu eğilim; çeşitli konut, istihdam, ulaşım, altyapı, gecekondu ve çevre sorunlarının doğmasına neden olmuştur (Keleş, 1992).

İdeal anlamda kentleşme, sanayileşmenin yanında ekonomik gelişmeye koşut olarak ilerleme göstermesi gereken bir süreçtir. Ekonomik kalkınma bir anlamda, ulusal gelirin birey başına düşen kesiminin artması ya da toplumun yaşama düzeyinin yükselmesi olduğuna göre, temelde bir üretim fonksiyonu olarak kabul edilmektedir. Daha çok üretmek ve daha çok tüketmek kalkınmanın veya ekonomik gelişmenin ana hedefidir. Ancak üretimden tüketime kadar uzanan süreçte hammadde ulaşımından üretime ve tüketime kadar geçen zaman içinde çok çeşitli atıklar ortaya çıkmaktadır. Özellikle üretim tesislerinin kuruluş yerlerinin seçiminde yapılan yanlışlıklar ve üretim tesislerinin atıklarının çevreye gelişigüzel atılması birçok kirlenmelerin temel kaynağı olmaktadır. Mogan Gölü çevresinde de 1950li yıllarında kurulan tuğla üretim tesislerinin Göl ve çevresinin kirlenme nedenlerinden biri olduğu bilinmektedir.

Doğal Çevre

Doğal çevre denildiğinde yeşil alanlar, ağaçlar, bitki türleri aklımıza gelmektedir. Doğal çevrenin cansız öğeleri; iklim, hava, su ve yer kürenin yapısı olan dağlar, denizler, göller, vb. olarak belirtilebilir. Çevrenin canlı öğeleri, insanlar, bitki örtüsü, hayvan topluluğu ve mikro organizmalardır (Kayan, 2019, s. 484). Bir başka deyişle, Doğal Çevre, insanın oluşumuna katkıda bulunmadığı, hazır bulunduğu çevredir. Doğanın herhangi bir bölgesinde, coğrafyasının, bitkisel örtüsünün, mineral değerlerinin, fiziksel özelliklerinin birlikteliği o bölgenin doğal peyzajını oluşturmaktadır. Aslında insan da bu doğal çevrenin bir parçasıdır. Doğal çevrenin temel özelliği, insan elinden çıkmamış olmasıdır. Yapay Çevre, insanın bilgi ve kül-

tür birikimine dayanarak, doğal çevresinde bulmuş olduğu yeraltı ve yerüstü zenginliklerini kullanarak yarattığı çevreye denir. Temel özelliği tümünden insan elinden çıkmış olmasıdır. Kentsel ya da kırsal olma özelliğine bakılmaksızın yerleşim yerlerinin hepsi yapay çevreyi oluştururlar (Yılmaz, 2018, s. 78).

Kentleşme sorunlarının en önemlilerinden birini, açık ve yeşil alanların yetersizliği oluşturmaktadır. Günümüzde kentler genişledikçe ve nüfus yoğunluğu arttıkça, doğadan uzaklaşmakta; yerleşme alanları doğa aleyhinde gelişim göstermektedir.

Dolayısıyla kentlerde yaşayan insanlar doğadan uzaklaşmakta ve bu durumun olumsuz psikolojik ve fiziksel etkilerini yaşamaktadırlar. İnsan, doğal çevrenin bir parçasıdır ve yaşamını sürdürebilmesi için asgari düzeyde doğal çevrenin öğeleri olan hava, su ve toprağa gereksinim duymaktadır. Bunun ötesinde, yapılan bilimsel araştırmalar ve gözlemler sonucunda, açık ve yeşil alanların insan hayatı üzerindeki olumlu etkileri de ortaya konmuştur.

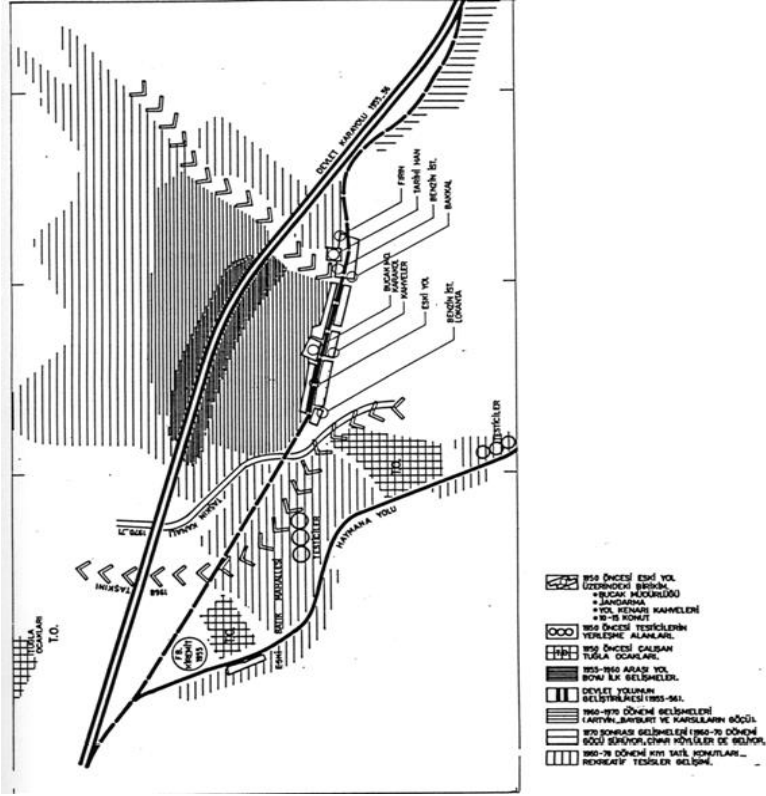
Açık ve yeşil alanlar, kentlinin doğa ile ilişkisini yeniden kurmak, sürdürmek ve geliştirmek için gerekli olan alanlardır. Bu alanlar, kentleşme, sanayileşme ve yoğunluk artışı sonucunda doğadan kopmakta, doğayı bozmakta olan insanın, doğaya yakınlaşmasını, onu korumasını ve kullanmasını sağlamaktadırlar. Aynı zamanda, açık ve yeşil alanlar, kent insanının ihtiyacı olan rekreasyonel faaliyetler için de olanak tanımaktadırlar.

Özellikle 20. YY dan itibaren kent olarak adlandırdığımız yerleşim yerleri, doğal çevreyi atıkları ile kirletmeye başlamış ve doğal çevrenin kirliliği taşıyabilme kapasitesinin üzerine çıkarak doğal varlıklara zarar vermiştir. İnsanoğlu da doğanın bir parçası olarak, doğadan ayrı yaşayamamaktadır. Dolayısıyla, kent içinde ve çevresinde bulunan doğal varlıkların korunması hem Dünya gezegeninin sağlığı, hem de insan sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır. Mogan ve Eymir Gölleri de hem Ankara, hem de Dünya için önem arz eden doğal varlıklardır ve özenle korunmaları gerekmektedir. Bu makalede, Mogan Gölü ve çevresinin planlama süreci ele alınmıştır.

Mogan Gölü

Mogan Gölü yakınlarında ilk yerleşim, 1920'li yıllarda Ankara-Konya karayolu kenarında 'Gölhan' isimli hanın kurulması ile başlamıştır. Daha sonra konut, yol kenarı kahveleri, jandarma karakolu, Bucak Müdürlüğü ile yapılaşma devam etmiştir. Bu yerleşim yerine 'Gölbaşı' adı verilmiş ve 1945 yılındaki nüfus sayımına göre Gölbaşı'nın nüfusu 41 kişi olarak belirlenmiştir. 1950'lerde ise Gölbaşı'nın nüfusu 300'lü rakamlara ulaşmıştır. Bu dönem, Türkiye'de iç göç

hareketlerinin oluştuğu dönemdir ve bu nüfusun çoğunluğunu Gölbaşı çevresinden gelenler oluşturmaktadır. Gölbaşı yerleşmesini oluşturan bu nüfus, eski Bucak Müdürlüğü etrafında yer almış ticari faaliyetlerde, tuğla ocaklarında, bağ ve ekin arazilerinde çalışmıştır (Görsel 1).

Görsel 1: Gölbaşı İlçesinin Tarihi Gelişimi (Türkoğlu ve Uzel, 1984).

1955 yılında Ankara-Adana E-5 karayolunun Gölbaşı içinden geçmesi çok hızlı bir gelişim sürecini başlatmıştır. Bölge, çevredeki köylerden hızla göç almıştır. 1960 nüfus sayımında Gölbaşı nüfusunun 2478'e ulaşması, bu gelişimin hızı hakkındaki en belirgin veriyi oluşturmaktadır. Bu gelişimde bütün Türkiye'de hızlanan iç göç hareketinin de payı bulunmaktadır. Göç edenler içerisinde yakın çevreden gelenlerin dışında, Ankara dışındaki kentlerden de gelenlerin bulunduğu görülmektedir.

1965 yılına kadar bucak konumunda olan Gölbaşı, 1965 tarihinde Belde Belediyesi olmuştur. Daha sonra da ilçe yapılmıştır. Günümüzde, Ankara Büyükşehir Belediyesi içinde bir ilçe belediyesidir. Mahalle sayısı 54 olan Gölbaşı'nın toplam nüfusu 2018 yılında 134.878 olmuştur. Gölbaşı'nın gelişimini etkileyen

fiziksel faktörlerden biri de Mogan ve Eymir Gölleri'dir. Göller çevresinde balçıklı toprakların bol miktarda bulunması ve bu toprağın tuğla, testi, kiremit yapımına elverişli olması, göllerin yakın çevrelerinde toprak ürünlerine dayalı ocakların kurulmasına neden olmuştur. Bu ocakların çalışması ile birlikte bölgede ticaret ilişkileri de gelişim göstermiştir.

Planlama Çalışmaları

Gölbaşı yerleşmesinin 1920'li yıllardan günümüze kadar olan gelişim sürecinde çeşitli imar planlama çalışmaları yapılmıştır. 1960 yılında nüfusu 2500'e yaklaşan Gölbaşı, Ankara belediyesi tarafından mücavir alan sınırları içine alınmıştır. Ankara mücavir alanına alınan Gölbaşı, Başkent'in artan nüfusu ve genişleyen sınırı içinde, Ankara üst gelir grubu için bir sayfiye bölgesi olarak düşünülmüştür. 1961 yılında Ankara belediyesi bu amaca yönelik bir plan hazırlanmasına karar vermiştir.

İller Bankası 1/5000 ölçekli Gölbaşı Nazım Plan Projesi'ni 1962 yılında hazırlamıştır. Planın yapıldığı yıllarda gölün yüzme amacıyla kullanılmasında sağlık açısından bir sakınca görülmediği için göl kıyısında plaj kullanımlarına yer verilmiştir. Planda öngörülen sayfiye alanı o dönemdeki üst gelir grubunun talebini çekememiştir. Üst gelir grubu bu gereksinimini, daha çok deniz kenarı olan bölgelerde gidermeyi tercih etmiştir. Bu durum planın uygulanmasında aksaklıklar yaratmıştır. 1969 yılında plan revize edilmiştir fakat düzensiz konut gelişimi ve sanayi yerleşimi yüzünden plan uygulanamamıştır.

Ankara Nazım Plan Bürosu İmar planı çalışmalarını yerleşik alanda ve kentin gelişme yönü olan doğu kesiminde sürdürmüş, 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı'nı oluşturmuştur. 1981 yılında, Mogan Gölü çevresi Turizm Bakanlığı'nca turizm alanı olarak ilan edilmiştir. Daha sonra, Kamutay Türkoğlu ve Ahmet Uzel tarafından yapılp İmar ve İskan Bakanlığı'nca 28.05.1986 tarihinde onaylanan Gölbaşı kent kesiminin imar planında "Göl Çevresi" ile ilgili rekreasyon kullanımına yönelik kararlar sürekliliğini korumuştur. Ayrıca, Gölbaşı ilçesi ve göl arasında ilişki kurulmasına çalışılmış ve göl çevresi ile Gölbaşı ilçesinin planları ayrı ayrı yapılmıştır.

1990 yılında, Ankara ili Gölbaşı ilçesi Mogan ve Eymir gölleri çevresi Bakanlar Kurulu Kararı ile "Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi" olarak belirlenip ilan edilmiştir. Bölgenin "Özel Çevre Koruma Bölgesi" olarak saptanıp ilan edilmesindeki amaç; Mogan ve Eymir gölleri ile bunları besleyen su havzalarının korunmasını sağlamak, bölgenin ekolojik yapısını (flora ve faunasını) korumak ve başkent Ankara'nın rekreasyon ihtiyacını karşılamaktadır (Yılmaz, 2010, s. 112).

TC Çevre bakanlığı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, 1992 yılında 1/25000 ölçekli Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi Çevre Düzeni Planını hazırlamıştır. Özel Çevre Koruma Kurumu, Mogan Gölü çevresinde, daha önceki planlarda var olan turizm konaklama tesislerini kaldırmış, günübirlik kullanıma yer vermiştir. Mogan Gölünün güneyinde yer alan sulak alanı ve 1. sınıf tarım topraklarını koruma altına almıştır. Mogan Gölü ve Gölbaşı ilçesi arasında kalan ve özel mülkiyet yapısına sahip olan alanları özel şartlı bağ bahçe alanları olarak planlayıp, yapılaşma yoğunluğunu düşürmüştür. Ayrıca, ilk defa hazırlanan Çevre Planında Mogan ve Eymir Gölleri bir arada ele alınmıştır. Daha önceki planlarda Gölbaşı ilçesi ve Mogan gölünün yakın çevresi ele alınmış, Eymir Gölü planlama çalışmalarına dahil edilmemiştir. Özel Çevre Koruma Kurumunun Mogan ve Eymir Göllerini ve çevresini koruyan bir planlama yaklaşımı benimsediği dile getirilebilir (Yılmaz, 2018, s. 606).

Plan raporunda doğal ve ekolojik veriler maddeler halinde belirtilmiştir:

1- Mogan ve Eymir göllerini besleyen dereler ve bunları bünyesinde taşıyan vadi tabanları bu göllerin varlık nedenleridir. Vadi tabanlarında temelin gevşek oluşu ve taban suyunun yüzeye çok yakın bulunuşunun yanı sıra sık sık taşkınlara uğrama olasılığı nedenleriyle bu alanlarda, yoğun konut yerleşmeleri ve endüstri tesisleri kurulmasından kaçınılmalıdır. Aynı zamanda, bu alanlar bölgedeki hava dolaşımını sağlayan önemli rüzgâr koridorlarıdır. Bu nedenlerle, bu alanlarda çok gerekli görülmedikçe insan müdahalesine izin verilmemeli ve ağaçlandırılmak suretiyle yeşil alanlar ve tampon alanlar oluşturulmalıdır.

2- 1. sınıf tarım arazilerinin bitkisel üretim alanları olarak ayrılması gereklidir. Bu sınıftaki araziler zorunlu olmadıkça konuta ve sanayiye açılmamalıdır.

3- Eğimli alanlar olarak nitelendirilen yamaç ve vadilerin, göllere sediment taşınmasının (erozyonun) önlenmesi amacıyla bitkilendirilerek yeşil alan olarak değerlendirilmesi gereklidir.

4- Bünyesinde yeraltı suyu bulunan aküferler ile bunların beslenmesini sağlayan aküfer röşarj alanlarını geçirimsiz malzeme ile örtmemek gereklidir. Dolayısı ile bu alanlarda yapılaşmaya dikkat edilmelidir. Ayrıca yeraltı sularının kirlenmesine neden olacak katı ve sıvı atıkların, çöplerin ve sızdırma çukurların aküfer beslenme havzaları dışında tutulması zorunludur.

5- Mogan Gölünün kirlenmesinin önlenmesi açısından, Gölbaşı yerleşmesinin Mogan Gölü'ne yakın kısımlarındaki konut ve işyerlerinin de var olan kanalizasyon sistemine dahil edilmesi gereklidir. Yeni yapılaşmalar- da ise kanalizasyon sistemi mutlaka zorunlu tutulmalı ve altyapısı gerçekleşmeyen yerlerde yapılaşmaya izin verilmemelidir.

6- Gölbaşı Belediyesi tarafından katı atık boşaltma yeri olarak kullanılan Mogan ve Eymir Gölleri arasındaki düzlüğün (Gölbaşı Düzü) bu amaçla kullanılmasından vazgeçilmeli ve yeni bir çöp toplama merkezi belirlenmelidir.

7- Tarımsal açıdan, yöre köylerinde meyvecilik ve bağcılık gibi entansif tarım yöntemleri özendirilmelidir.

8- Mogan Gölünün güneyinde yer alan sazlık ve bataklık alanlar (Çökek Bataklığı), değişik kuş türleri için kuluçkaya yatma ve barınma alanıdır. Dolayısıyla, bu alanlar doğal karakterinde bırakılarak korunmalıdır.

9- Rekreasyon gereksinmesi açısından günümüz Ankara'sının önemli çekim merkezlerinden biri olan Mogan ve Eymir Göllerinin, gelecekteki büyük Ankara Metropolü'nün yeşil alan ve rekreasyon gereksinmesinin karşılanması göz önüne alınarak düzenlenmesi yararlı olacaktır.

“Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi Çevre Düzeni Nazım İmar Planı”nın genel hedefleri şöyle sıralanmıştır:

- Bu alanların ve çevresinin doğal güzelliklerinin ekolojik dengesinin, su-altı ve su üstü canlı ve cansız varlıklarını korumak ve bunların gelecek kuşaklara intikalini sağlamak,
- Bakanlar Kurulu'nun imzaladığı ve Türkiye'nin taraf olduğu çevre ile ilgili uluslararası ve bölgesel sözleşme ve protokollerde çevrenin korunmasına ilişkin öngörülen önlemleri almak,
- Planlama alanı içerisinde kalan ve doğal yapıları ile ekolojik özellikleri açısından önem taşıyan kesimlerin koruma ağırlıklı kullanım dengelerinin kurulmasını sağlamak,
- Sınırlı ve verimli nitelikteki tarım alanlarını korumak,
- Sulak alanların (bataklık, sazlık, sulak çayırılık, türbiyer) ekonomik, kültürel, bilimsel, rekreasyonel olarak büyük bir kaynak teşkil ettiğine ve kaybedilmeleri halinde bir daha geri getirilemeyeceği düşüncesiyle; sulak alanların kaybına sebep olacak hareketleri durdurmak,
- Ülke ölçeğinde önemli olan ve doğal nitelikleri sebebiyle rekreasyonel potansiyele sahip bulunan alanların, yukarıda sözü edilen dengeler ve değerler göz önünde bulundurularak planlı bir biçimde kullanıma açılmasını gerçekleştirmek,
- Gerek alçak, gerekse yüksek katlı gelişme alanlarında Ankara'nın kentsel çehresini ortaya çıkaran formel planlama ölçütlerine alternatif getirerek, bu yolla 2000'li yılların metropolünde örnek gelişme alanları oluşturmak ve düzensiz yapılaşmayı önlemek,

- “Yağ lekesi” şeklinde büyüme gösteren kent makroformu içerisinde, güney, güneybatı koridorunda Ankara’nın hava kanallarını açık tutabilecek, “Doğal Çevreyle ilişki” kavramını geliştirerek, çevre değerleri açısından duyarlı alanlar yaratmak,

- Planlama alanını sağlıklı ve huzurlu, estetik açıdan zengin ve çekici kılmak; bölge içerisindeki yerleşmeler ve diğer gelişme alanlarının çevreye uyumlu olabilecek kent dokusu şeklinde gelişimini sağlamak,

- Planlama alanında günlük yaşam, çalışma ve dinlenme gibi toplumsal ihtiyaçları karşılayacak kullanımları olabildiğince çeşitlendirerek sunmaya çalışmak,

- Bölgenin metropoliten Ankara kentiyile ilişkisini kuvvetlendirmektir.

Özel Çevre Koruma Kurumunun işlevi, bu yörelerdeki her türlü alıcı ortamın kirlenmekten korunması amacıyla, kirlenme tesislerinin kurulmasını yasaklamak, çalışmalarını sınırlandırmak ve gerekiyorsa, bölgenin özelliklerine göre kirlenme ölçünleri (standartları) belirlemektir. Yaklaşık 20 yıllık bir sürede önemli başarılarla imza atmış olan bu Kurumun görevleri, 2011 yılındaki yasal ve örgütsel değişiklikler sonucunda, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nun ilgili birimleri arasında paylaştırılmıştır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı, 2014 yılında 1/25.000 ölçekli Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi Çevre Düzeni Planı yapmıştır. Planda Eymir Gölü dahil edilmemiştir. Mogan ve Eymir Gölleri birbirleri ile bağlantılıdır ve aynı havzada bulunmaktadır. Dolayısıyla, Eymir Gölünün plana dahil edilmesi kabul edilebilir değildir. Nitekim, Özel Çevre Koruma Statüsüne aykırı uygulama getirildiği için TBMMOB- Şehir Plancıları Odasının dava açması ile ilgili plan, 15. İdare mahkemesi tarafından 2015 yılında iptal edilmiştir.

Planın iptal edilmesinde vatandaşların itiraz dilekçeleri baskın rol oynamıştır. Dilekçelerde; Planlamaya göre göl çevresindeki evlerin max 3-4 katlı olması hükmü yer almakta olup; vatandaşların daha fazla kat çıkma isteği söz konusudur. Yapılaşmanın artış göstermesi beraberinde her iki göl için de olumsuz sonuçlar getirmektedir. **Vatandaşların doğal çevreyi koruma bilincinin artırılması yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Doğal çevrenin korunması her zaman rant kazanımlarının önünde olmalıdır.**

Daha sonra, 2017 yılında, Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi 1/50000 ölçekli Çevre Düzeni Planı hazırlanmıştır. 04.06.2017 tarihinde onaylanan 1/50000 ölçekli Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi Çevre Düzeni Planı Raporu'nda planın hedefleri aşağıdaki maddeler halinde ortaya konulmaktadır:

- Özel Çevre Koruma Bölgesinin biyolojik çeşitliliğini, doğal güzelliklerini, ekolojik dengesini, sualtı ve su üstü canlı ve cansız varlıklarını korumak ve bunların gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak.
- Türkiye'nin taraf olduğu çevre ile ilgili uluslararası ve bölgesel sözleşme ve protokollerde çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına ilişkin olarak öngörülen tedbirlerin alınmasını sağlamak.
- Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planı (2015-2019) kapsamında bölgenin ana kaynak değerini oluşturan sulak alanların (Mogan ve Eymir Gölleri, Gölbaşı Düzlüğü ve Çökek Bataklığı) korunmasını sağlamak.
- Sulak alanları besleyen yer üstü ve yeraltı su kaynakları ile yeraltı suyu depolayan akifer alanlarının korunmasını sağlamak
- Sınırlı tarım arazilerini korumak.
- Mogan ve Eymir Göllerinin oluşturduğu suya dayalı rekreasyon potansiyelinin koruma-kullanma dengesi kapsamında değerlendirilmesini sağlamak.
- Bölgedeki mekansal gelişmenin planlı ve kontrollü bir şekilde oluşmasını sağlamak. Kentsel gelişme ihtiyacının karşılanmasında çevreye duyarlı yerleşim ve yapı modellerini teşvik etmek.
- Bölgenin metropoliten Ankara kentiyle ilişkisini kuvvetlendirmek.
- Özel Çevre Koruma Bölgesinde günlük yaşam, çalışma ve dinlenme gibi sosyal ihtiyaçları karşılayacak kullanımları mümkün olduğunca çeşitlendirerek sunmaya çalışmak.

Yerleşim alanları; Kentsel Yerleşim Alanları, Özel Şartlı Bağ Bahçe Alanları ve Kırsal Nitelikli Yerleşim Alanları olarak sınıflandırılan alanları kapsamaktadır.

Kentsel Yerleşim Alanları:

Bu alanlarda, "Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği" ve "Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği"nde yer alan tanımlar kapsamında kalmak koşulu ile konut alanları, merkezi iş alanları, konut dışı kentsel çalışma alanları, akaryakıt ve servis istasyonları, küçük sanayi alanları, sosyal ve kültürel altyapı alanları, belediye hizmet alanları, teknik altyapı alanları vb. kullanımlar yer alabilir. Kentsel yerleşim alanlarında organize sanayi bölgeleri, endüstri bölgeleri, serbest bölgeler, sanayi tesisleri ile sanayi ve endüstriyel hammadde ve mamul ürünlerinin açık ya da kapalı olarak depolanacağı tesisler yer alamaz.

Bu alanlarda, mülga Özel çevre Koruma Kurumu Başkanlığınca ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca onaylı yürürlükteki İmar Planları geçerlidir. Yeni İmar Planları ya da İlave Revizyon İmar Planları bu Planın koruma, gelişme ve planlama ilkeleri ve nüfus kabulleri çerçevesinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı görüşü doğrultusunda hazırlanır.

Kırsal Yerleşim Alanları:

5216 Sayılı Kanun kapsamında mahalleye dönüşen, ancak kırsal yaşam özellikleri devam eden mülga köy yerleşim ve köy gelişim alanlarını kapsamaktadır.

Bu alanlarda, mülga özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığınca ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca onaylı yürürlükteki İmar Planları geçerlidir. Yeni İmar Planları ya da ilave revizyon İmar Planları bu planın koruma, gelişme ve planlama ilkeleri ve nüfus kabulleri çerçevesinde hazırlanır.

Özel Şartlı Bağ Bahçe Alanları:

Bu alanlarda ilgili kurum kuruluş görüşleri doğrultusunda hazırlanacak İmar Planlarında konut, sosyal teknik altyapı ile açık ve yeşil alanlar yer alabilir.

Bu alanlarda mülga Özel Çevre koruma Kurumu Başkanlığınca ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca onaylı yürürlükteki İmar Planları geçerlidir. Bu alanlarda yapılaşma koşulları alt ölçekli planlarda belirlenmektedir.

2017 tarihi çevre düzeni planında, planlamaya Eymir Gölü de dahil edilmiştir. Fakat, şartlı bağ-bahçe alanları Eymir Gölünün doğusuna kadar genişletilmiştir. Her ne kadar yapı yoğunluğunun düşürüldüğü iddia edilse de sonuçta bu alanlar yapılaşmaya açılmış olmaktadır. Ayrıca, Mogan Gölünün çevresinde de yapılaşma alanlarının artırıldığını görmekteyiz. Çevre Düzeni Planı ile ilgili olarak Çankaya Belediye Başkanlığı, Bakanlık aleyhine Ankara 11. İdare Mahkemesine dava açmıştır. Mahkeme, 18.09.2017 tarih ve onaylı 1/50.000 ölçekli çevre düzeni planını 26 Aralık 2018’de iptal etmiştir. Mahkeme Kararının iptal gerekçeleri:

“Değişiklikten önce plan raporlarında villa ve prestijli konut alanları olarak gösterilen alanlar, kontrolsüz desentralizasyon, özel çevreye komşu alanlardaki yayılma ve saçaklanma sürecinin tetiklenmesi, konut-işyeri dengesini bozan odak ve aksların bulunduğu bölgelerde spekülasyon arsa-vergi hareketlenmesine yol açması” olarak belirtilmiştir. Bu alanlar, planda “Özel Şartlı Bağ-Bahçe Alanları 1-2” olarak adlandırılmıştır.

Dava konusu Çevre Düzeni Planının, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünce hazırlanan 2015 yılı onay tarihli Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planındaki koruma hassasiyetleri dahilinde ele alınmadığı ve Çevre Düzeni Plan kararlarının, Yönetim Planının ekolojik hassasiyetleri ile örtüşmediği, Dava konusu plan içeriğinde, Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesinin ekolojik birimleri ile tür ve popülasyonu koruma ve

yönetim politikaları ortaya konmadığından dava konusu planın, planlama esaslarına ve kamu yararına aykırı bulunduğu, sürdürülebilir ortak geleceğimiz ile hedefleri ile uyumlu bulunmadığı ifade edilmiştir.

Bunun üzerine, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İstinaf Mahkemesine itiraz başvurusu yapmıştır. Ankara 11. İdare Mahkemesinin kararının kaldırılmasına karar verilmiştir. Bölge İdare Mahkemesi'nin 11. İdare Mahkemesi'nin kararını kaldırırken gerekçelerden biri de "davacı Çankaya Belediye Başkanlığınca dava konusu edilen planın sadece Çankaya İlçe sınırlarını kapsayan alana yönelik açılmış olması karşısında davacı istemini aşacak şekilde İdare Mahkemesince planın tümünün iptaline karar verilmesinde hukuki isabet görülmediği" şeklindedir.

Bu süreç sonunda, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2017 tarihli Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi 1/50.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Kararlarında değişiklik yapma kararı almıştır. Yapılan Plan revizyonu sonucunda Eymir Gölünün doğusunda yer alan Şartlı Bağ Bahçe Alanı kaldırılmıştır. Özel Şartlı Bağ-Bahçe Alanı kararlarında, 'Tek yapıda yapı taban alanı 125 m. ve yapı inşaat alanı 250 m. yi geçemez' ifadesi kaldırılmış yerine 'Taban Alanı Parselin % 10'unu geçemez ifadesi konmuştur. Ayrıca, Eymir Gölünün doğusunda bulunan Özel Şartlı Bağ-Bahçe Alanı II kaldırılmış ve 'ağaçlandırılacak alan' olarak düzenlenmiştir. Göl sahilindeki Ticaret Turizm Alanı (TİCT), Ticaret Rekreasyon (TİCR) olarak değiştirilmiştir.

Mogan Gölü yakın çevresindeki Ticaret Alanları azaltılmıştır. Yapılan açıklama şu şekildedir:

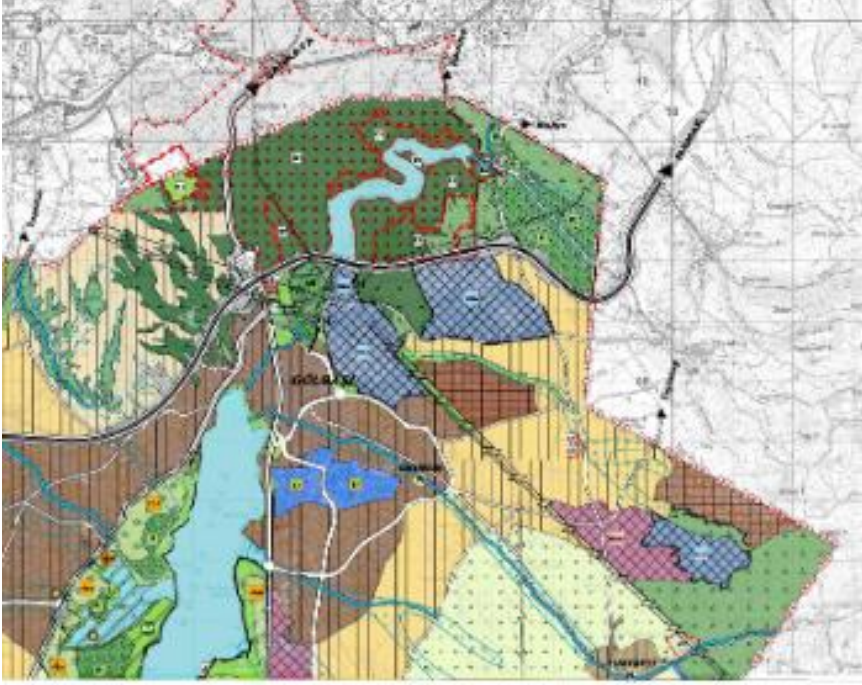
• Ticaret Alanları başlığı altındaki birçok işleve ait yapıların yapılabileceği ile ilgili karar kaldırılmış yerine şu karar getirilmiştir:

"T1" Olarak Gösterilen Alan, Mülga Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Tarafından 12.07.2011 Tarihinde Onaylanan 1/1.000 Ölçekli Uygulama İmar Planında "Kentsel Dönüşüm Uygulama Alanı" Olarak Gösterilen Alandır. Bu Alanda Alışveriş Merkezi, Ünite Ticaret Alanı, Kentsel ve Bölgesel Yeşil Alan, Otopark Yer Alacak Olup, Kullanımlar Alt Ölçekli İmar Planında belirlenecektir.

Sosyal Altyapı Alanları başlığı altında yer alan Rekreasyon Alanlarında belirtilen; 'eğlence, dinlenme, piknik ihtiyaçlarının karşılanabileceği lokanta, gazino, kahvehane, çay bahçesi, büfe, otopark gibi kullanımlar ile, günübirlik tesisler, açık spor alanları, tenis, yüzme, mini golf gibi her tür sportif faaliyetlerde hizmet veren gerçek veya tüzel kişilere veya kamuya ait tesisler yer alabilir' maddesine ilave yapılmıştır:

- Rekrasyon Alanlarında Konaklama Tesisi ve Konut Yapılamaz.
- Bu Alanlarda Mülga Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığınca ve Bakanlıkça onaylı yürürlükteki İmar Planları geçerlidir.

Ayrıca, daha önceki planlarda Mogan Gölü ile Eymir Gölü arasında bulunan hassas ekolojik alan 'Bölge Parkı' iken son yapılan plan revizyonunda 'Millet Bahçesi' olarak değiştirilmiştir (Görsel 2).

Görsel 2: Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığının 2017 tarihli Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi 1/50.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Revizyonu (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2017).

Özel Çevre Koruma alanında, 'Kentsel Dönüşüm Uygulama Alanı' olması, bu hassas doğal varlık alanında tehdit oluşturmaktadır. Ankara için çok önemli olan iki doğal gölün yakın çevresinde yukarıda bahsedilen alışveriş merkezi, ticaret alanı, otopark gibi yapılaşmalar, göllerin ve yakın çevrelerinin zarar görmesine neden olabilecek yapılaşmalardır. Ankara şehrinin çeşitli semtlerinde birçok alışveriş merkezi varken, bu hassas doğal bölgeye de önerilmesi bölgenin doğal yapısına ve çevresine zarar verecek oluşumlara neden olacaktır. Plan kararları dikkatle gözden geçirildiğinde bunlardan birçoğunun Plan Hedeflerinin özellikle ilk 5 maddesi ile çalışmakta olduğu görülür.

Yukarıda da değinildiği gibi, Ankara'nın havasını temizleyen, varlığını sürdürmekte olan, doğal yaşam alanı olma özelliğini korumaya çalışan bu bölgeye, belirtilen yapıların; lokanta, gazino, kahvehane, çay bahçesi, büfe, otopark gibi kullanımlar ile, günübirlik tesisler, açık spor alanları, tenis, yüzme,

mini golf gibi, inşa edilmesi yeşil ve doğal göl varlıklarının yok olması anlamına gelir. Doğal varlıklardan yararlanmak demek, bu varlıkların yakın çevresinde her türlü eğlence tesislerinin bulunmasının uygun olacağı anlamına gelmez. Bu tesisler Ankara kentinde fazlasıyla bulunmaktadır. Rekreasyon ihtiyacı, sadece doğal ortamlarda yürüyüş yaparak, orada bulunarak, doğal ortam gözlemi yaparak da gerçekleştirilir. Dolayısıyla, Mogan ve Eymir Gölleri çevresindeki, olabilecek rekreasyon etkinliklerinin, bu doğal varlıkların özgün niteliklerine göre herhangi bir yapı yapılmasına yer verilmeyecek şekilde belirlenmesi gerekmektedir.

Sonuç

Yaşamakta olduğumuz Dünya Gezegeni bizim çevremizi oluşturmaktadır. Dünyamızda yaşamın sürdürülebilir bir şekilde devam edebilmesi için her şeyden önce canlı ve cansız ögeler arasındaki dengenin korunması gerekmektedir. Biz canlılar olarak, cansız olan havaya, suya ve toprağa ihtiyaç duymaktayız. Fakat, eğer bu cansız doğal varlıklar kirlenirse canlıların da sağlığı bozulmakta hatta ölümlere de neden olabilmektedir. Özellikle insanoğlunun doğal kaynakları sınırsızca kullanması, tüketmesi ve kirlenmesi Dünya gezegeninde yaşamın devamlılığını tehlikeye atmaktadır. İnsanların etkinlikleri sonucu canlı ve cansız varlıklar arasındaki dengeli ilişki bozulmaktadır.

Mogan ve Eymir Gölleri de hem Ankara için, hem de Dünya için önemli doğal kaynak olma özelliğini taşımaktadırlar. Göller içinde ve çevresinde birçok canlı hayvan ve bitki türleri bulunmaktadır. Dolayısıyla, sağlıklı olarak korunmaları gerekmektedir. Bu makalede bahsedilen planlama çalışmalarında Göller çevresinde yapılaşma unsurunun yer aldığını görüyoruz. Halbuki, bu değerli doğal kaynaklarımızın yakın çevresinde herhangi bir yapılaşmadan kaçınılması gerekmektedir. Yapılaşma ile birlikte çeşitli kirlilik faktörleri de gündeme gelmekte; hem Göl suları kirlenmekte, hem de değerli tarım toprakları yitirilmektedir.

Başkent Ankara, bir akarsu veya bir göl kenarında kurulmuş olmayan sayılı Avrupa başkentlerinden biridir. Ankara, kentlilerinin günlük çalışma akışından, kent gürültüsünden uzaklaşp doğal bir ortamda sorunlarından uzaklaşma olanağına kolayca ulaşamadığı bir yerleşim alanı özelliği göstermektedir. Dolayısıyla, Ankara'ya 20-25 km. uzaklıkta olan Mogan ve Eymir gölleri, Ankaralılar için çok önemli bir dinlenme alanı olma durumundadırlar. Bu özelliğinin korunabilmesi ve sürekliliğinin sağlanabilmesi ise doğal ortamlarının korunmasına bağlıdır.

Eymir ve Mogan göllerinin ekolojik yapılarının sürekliliğinin sağlıklı olarak sağlanabilmesi, yakın çevrelerindeki toprak kullanım şekline bağlıdır.

Özellikle Mogan gölü çevresi, Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilinceye kadar geçen süre içinde, Gölbaşı ilçesinin merkez olarak yakınında yer alması, tarım topraklarına yakınlığı, ulaşım olanaklarına sahip olması ile “kent toprağı” olma niteliğini kazanmıştır. 1990 yılına kadar olan süre içinde onanmış mevzii imar planları vardır. Bunların bir bölümü kooperatif şeklinde oldukça yoğun nüfuslu bir yapılaşma olarak uygulanmıştır. Bu gidiş, Mogan ve Eymir gölleri için büyük bir tehdit oluşturmuştur. Mogan gölü çevresindeki toprakların büyük bir bölümü özel mülkiyettir. Eğer bölge, özel çevre koruma bölgesi olarak ilan edilmeseydi, kooperatif şeklindeki yapılaşmalar yoğun olarak devam edecekti. Bölgenin özel çevre koruma bölgesi olarak ilan edilmesi ile en azından Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırlarının içinde yapılaşmanın hızı durdurulmuştur.

- Mogan Gölü’nün Haymana yolu ile Konya yolu arasında kalan doğu ve batı bölümleri tamamen Rekreasyon alanı olarak gösterilmiştir.

- Mogan Gölü’nün kuzeyinde kalan Gölbaşı ilçe merkezi ile yakın çevresindeki köyler, orta yoğunlukta yerleşik alanlar olarak belirtilmiş, ayrıca yerleşik kooperatif, kamu kuruluş, sağlık tesisleri, eğitim tesisleri, askeri, depolama ve küçük sanatlara ayrılan alanların yerleşimleri gösterilmiştir.

- Su havzaları koruma altına alınmış ve su havzası koruma bandı olarak gösterilmiştir.

- Yukarıda belirtilen şıklar dışında kalan Mogan Gölü’nün doğu ve batısındaki alanlar seyrek yoğunlukta gelişme alanları ve özel şartlı bağ bahçe alanları olarak kullanıma açılmıştır.

- Eymir gölü çevresi ise, orman alanları ve ağaçlandırma alanları olarak bırakılmıştır.

Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içerisindeki çevre değerlerinin korunması, bölgedeki toprakların “toplum yararına” kullanılmasını gerektirmektedir. Bu bölge için “toplum yararı”, Mogan ve Eymir göllerinin ekolojik dengelerinin korunması anlamına gelmektedir.

Mogan Gölü çevresindeki planlama süreçleri, özellikle Başbakanlığa bağlı Özel Çevre Koruma Kurumu kapatıldıktan sonra yapılaşma yoğunluğunu artırma yönünde ilerlemiştir. Sürecin uzaması Mogan Gölü çevresinde plansız yapılaşmaya neden olmuştur. Bu durum, olumsuz olarak değerlendirilebilir. Planlara yapılan itirazlar sonucunda, en azından Mogan Gölü sahil şeridinde

öngörülen turizm konaklama tesisleri gibi yapılaşmaların kaldırılması olumlu çabalardır. Fakat yine de rekreatif kullanımlar gerçekleşmiştir.

Özel Çevre Koruma Kurumu Çevre Düzeni Planı ile birlikte oluşturulan ve daha sonra Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yapılan planlama çalışmalarında da varlığını sürdüren özel şartlı bağ-bahçe alanları ile seyrek yoğunlukta gelişme alanları, II. sınıf tarım toprakları üzerinde gösterilmiştir. Bu durumda, II. sınıf tarım toprakları yapılaşmaya açılmış olmaktadır. Gerçi önerilen yapılaşma koşullarının yoğunluğu düşük tutulmuştur. Fakat sonuçta, değerli tarım topraklarının kaybedilmesi kaçınılmaz olmaktadır. Ayrıca düşük tutulan bu yoğunluk zaman içinde artış gösterebilir.

Özel Çevre Koruma Kurumu'nun, yerleşime açtığı ve daha sonraki planlama çalışmalarında da devamının sağlandığı bu alanlarla ilgili kararı, Çevre Kanunu'nun 9. maddesine göre "Özel Çevre Koruma Bölgesi" olarak ilan edilen alanların sahip olduğu çevre değerlerini korumak amacına ters düşmektedir.

Plancının yaklaşımı, Ulusal ve Uluslararası Çevre Yönetiminin ilkeleri, korumacılık ve sürdürülebilirlik doğrultusunda; Ankara Metropolü'nün istemleri ile kısıt olan doğal kaynakların dengelenebilmesine çalışmak olmalıdır. Yani, var olan çevre değerlerini koruma ve kullanma dengesinin, plancılar tarafından kurulabilmesi gerekmektedir. Bu kurgu, insanların ve toplumun mutluluğu için, mekân kullanımının, uzun dönemde kaynakları tümüyle tüketmeden gerçekleştirilmesi koşuluyla sağlanabilir.

Göllere yakın olan çevrelerin ve doğal varlıkların tamamının yoğun rekreasyon işlevlerinin karşılanması bahanesiyle restoran, çay bahçesi, piknik alanı gibi yapılaşmalarla kuşatılması, kültürle ilgili bir durumdur. Toplum Bilimciler "Kültür hayata dair olan her şeydir" demektedirler. Kültür bir birikimin sonucudur. Kültür ile kent kimliği iç içe olan kavramlardır. Türk toplumu olarak kültürün başarısız ya da zararlı yanlarını irdelemeliyiz. Türk toplumu doğal varlıkların içerisinde ve yakın çevresinde yeme-içme, mangal yapma gibi eylemleri yoğun olarak talep etmektedir ve bu eylemler toplum kültürünün parçaları haline gelmiştir. Hâlbuki yeme-içme, mangal eylemleri sırasında zaten nerede olunduğu önemli olmaktan çıkıyor ve doğal çevreyi kirleten, ona zarar veren sonuçlar doğuruyor. Yani bulunan doğal çevrenin özelliklerini duyumsamak yerine başka eylemlerle ilgileniliyor. Dolayısıyla, doğal varlıkların bulunduğu bölgelerde, sadece gezi, yürüyüş gibi pasif etkinlikler yer almalı; yeme-içme, mangal gibi işlevler kent içerisinde veya doğal varlıkların bulunmadığı bölgelerde gerçekleştirilmeli ve bu bilinç hem doğal çevrenin hem de toplum sağlığının devamı için, toplumda oluşturulmalıdır.

Extended Abstract

Planning Process of Mogan Lake Environment

Meltem Yılmaz

ORCID: 0000-0001-7117-6300

Mogan Lake is an important natural resource for Ankara and the World and is exposed to pollution under the pressure of increasing urbanization. The whole world witnessed an unexpected growth of the urban population, in the second half of the 20th century. This trend, which is mostly seen in the urban growth and development of third world countries, has caused various housing, employment, transportation, infrastructure, slum, and environmental problems. One of the most important problems of urbanization is the inadequacy of open and green spaces. Due to the rapid increase in the population density of the cities, the citizens are moving away from nature and the settlement areas are developing against nature.

As an inanimate natural entity in Ankara, Mogan Lake provides living people to relax by being in its natural environment and ensures the continuity of the ecological balance. The building construction around Mogan Lake has increased and intensified since 1920. Afterward, Gölbaşı District has faced a rapidly increasing immigration and population since the 1950s. Hence, the unplanned construction continued until the declaration of Gölbaşı and its surroundings as a Special Environmental Protection Area. The lakes of Mogan and Eymir were discussed together, for the first time, in the Environmental Plan prepared by the Special Environmental Protection Agency, although they were assessed separately in the previous plans.

Special conditional vineyards, garden areas, and sparsely dense development areas, which were created together with the Environmental Plan of the Special Environmental Protection Agency and also mentioned in the following planning studies carried out by the Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change, are revealed on the second class agricultural lands. The Ministry of Environment, Urbanization and Climate prepared Gölbaşı Special Environmental Protection Area Environmental Plan (1/25.000) in 2014. These two Lakes, which were considered together in the planning of the private Environmental Protection Agency, were again limited to Mogan Lake and its surrounding landscape,

whereas Eymir Lake is not included in this plan. However, this discriminatory approach is unacceptable, since both Mogan and Eymir Lakes are interconnected and are in the same basin.

As a matter of fact, the plan related to the lawsuit of the Chamber of City Planners -TMMOB, was canceled by the 15th Administrative Court in 2015, due to being a practice contrary to the Special Environmental Protection Statute. Afterward, Eymir Lake was included in the planning within the scope of the Gölbaşı Special Environmental Protection Area Environmental Plan (1/50.000), which was prepared in 2017. However, conditional vineyard and garden areas have been extended to the east of Eymir Lake. Although it is claimed that the building density has been reduced, these areas are free for construction consequently. Besides, the new construction areas around Mogan Lake have also been increased meanwhile. Çankaya Municipality has brought a lawsuit against the Ministry to the 11th Administrative Court of Ankara, regarding that Environmental Plan. The court cancelled the 1/50.000 scaled environmental plan, approved on 18.09.2017, on 26 December 2018. Thereupon, the Ministry of Environment and Urbanization filed an appeal to the Court of Appeal. The decision of the 11th Administrative Court of Ankara has been annulled. One of the reasons for the Regional Administrative Court's annulment of this decision is that "the Administrative Court decided to cancel the entire plan, exceeding the claimant's request, in the face of the fact that the plan, which was the subject of the lawsuit, was filed only for the area covering the borders of Çankaya District".

At the end of this process, the Ministry of Environment and Urbanization decided to make changes in the 1/50.000 scale Environmental Plan Decisions of Gölbaşı Special Environmental Protection Area dated 2017. As a result of the revision of the Plan, the Conditional Vineyard Garden Area located in the East of Eymir Lake has been removed. Commercial Areas in the immediate vicinity of Mogan Lake have been reduced. In addition, the sensitive ecological area between the Lakes of Mogan and Eymir, defined in the previous plans, was changed to "Regional Park" in the last plan revision. The fact that it is an 'Urban Transformation Application Area' in the Special Environmental Protection area in planning poses a threat to this sensitive natural asset area. Constructions such as shopping malls, commercial areas, and parking lots in the immediate vicinity of these two lakes, which are very important for Ankara, may cause damage to the ecological character of the landscape surrounding them.

When the plan decisions are carefully reviewed, it is seen that many of them contradict the first 5 articles. Taking advantage of natural assets does not mean that entertainment venues, which are available in sufficient quantities in the city center,

are also built in these regions. The need for recreation is also met by simply walking, and observing the natural environment on site. Therefore, possible recreational activities around Mogan and Eymir Lakes should be determined in such a way that no construction is allowed according to the original characteristics of these natural assets

Especially, the natural site around Mogan Lake gained the quality of being an "urban land" in relation to its transportation facilities and its proximity to agricultural lands and Gölbaşı District, until the Special Environmental Protection Area was declared. Moreover, some of the local development plans approved in the period until 1990 were implemented in the form of a very densely populated construction in the form of cooperatives. This situation also posed a great threat to Mogan and Eymir lakes. On the other hand, most of the lands around Mogan lake are privately owned, which results in the pace of such intensive constructions have been slowed down at least, with the declaration of the region as a special environmental protection zone. Therefore, in this article, the planning process of Mogan Lake and its surroundings, where construction is increasingly intensified, has been discussed, while trying to provide data for the planning studies to be carried out with the aim of protecting Mogan and Eymir Lakes in the same basin.

Kaynakça/References

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2017). *Gölbaşı özel çevre koruma bölgesi çevre düzeni planı değişikliği*. Mayıs 2022 tarihinde <https://mpgm.csb.gov.tr/golbasi-ozel-cevre-koruma-bolgesi-cevre-duzeni-planı-degisikligi-i-82244> adresinden erişildi.
- Kayan, A. (2019). Çevre sorunlarına eğitimle farkındalık oluşturma, *Journal of Awareness*, Cilt: 3, Sayı: Özel Sayı, 481-496. doi: 10.26809/joa.2018548658.
- Keleş, R. (1992). Law and morality as guarantees against land speculation in a developing economy, *Turkish Year Book of Human Rights*, 14, 151-163.
- Türkoğlu, K. ve Uzel, A. (1984). *Gölbaşı (Ankara) göl çevresi imar planı açıklama raporu*. Mayıs 2022 tarihinde <https://webdosya.csb.gov.tr/db/ankara/duyurular/plan-aciklama-raporu-20220527105214.pdf> adresinden erişildi.
- Yılmaz, M. (2007). Mimarlık ve çevre. Ayşegül Mengi (Der.), *Ruşen Keleş'e armağan - çevre ve politika içinde* (ss.75-92). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Yılmaz, M. (2010). *Mülkiyet, kent ve çevre - Mülkiyet hakkının doğal ve kentsel çevreye etkileri, Mogan ve Eymir Gölleri*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Yılmaz, M. (2018). Kent ve doğal çevre – Eymir Gölü örneği: Ayşegül Mengi ve Deniz İşçiöğlü (Der.) *Kentsel Politikalar içinde* (s. 604-612). Ankara: Palme Yayıncılık.